

JAN LEYSSENS & JOACHIM SNEYERS

SIDAN 1

Fantastiska upptäckter – Nordpolen

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Boken berättar om uppfinningen luftskepp. Upptäckaren Roald Amundsen bestämmer sig för att använda ett luftskepp för att ta sig till Nordpolen. I boken berättas det om vilka svårigheter Roald och hans besättning hade när de reste med ett luftskepp.

LGR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Sakprosatexter för barn. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras. (SV åk 1–3)
- Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap i texterna och jämföra med egna erfarenheter. (SV åk 1–3)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

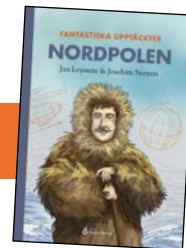
- Förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer
- Läs och analysera skönlitteratur och andra texter, för olika syften.

LGRSÄR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras. (SV åk 1–3)
- Att resonera om innehållet i olika texter. (SV åk 1–3)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift samt med andra former för kommunikation.
- Förmåga att läsa och reflektera över skönlitteratur och andra texter.

FRÅGA EXPERTERNA!

1. Berätta vad boken handlar om.
2. Fråga eleverna om någon vet mer eller kan mycket om bokens teman.
3. Utse 4–5 experter (utifrån vilka som kan mer) som ställer sig på olika ställen i rummet. Om ämnet är nytt för alla så kan du utse några som får läsa boken och sedan vara experter.
4. Fördela resterande elever runt experterna. Be experterna berätta vad de vet om textens teman och be övriga elever ställa frågor till experterna för att utöka sin förståelse.
5. Eleverna kan sedan läsa texten enskilt, i par, i grupper eller via högläsning.

TRÄNA PÅ ATT SAMMANFATTA

1. Välj några stycken i början av boken som du högläser för eleverna. När du läst får alla eleverna tid att skriva ett antal meningar (här kan det vara bra att ha ett ungefärligt antal meningar) som de tycker är viktiga.
2. Fortsätt sedan med högläsning av fler stycken i boken och låt eleverna göra samma sak.
3. När du läst klart i boken så låt eleverna sitta i par/liten grupp. Låt de sammanfatta varje antecknad mening, en i taget, ett varv runt i gruppen.
4. Eleverna avslutar med att sammanfatta textens viktigaste budskap tillsammans.

FORSKA VIDARE OM ROALD AMUNDSEN

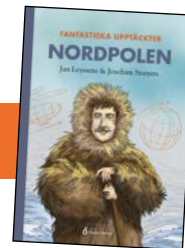
Vad hände med Roald efter att de åkte båt tillbaka till Norge? Dela upp eleverna i par och be dem på begränsad tid leta efter vad som hände med Roald. Låt först eleverna skriv ner sina frågor och funderingar på post-it lappar och låt dem sedan delge informationen till varandra. Häng upp lapparna synligt i klassrummet eller använd er av en plattform online där ni kan brainstorma tillsammans, exempelvis padlet: <https://sv.padlet.com/>

Bestäm tillsammans vilka frågor ni ska försöka få svar på.

Sätt en klocka i klassrummet och låt eleverna under begränsad tid försöka hitta svaren på de frågor som ska besvaras. Be eleverna anteckna vilken källa de använde sig av för att hitta fakta. Här tränar de på att vara källkritiska genom att bland annat jämföra vilka svar de får på frågorna och om de får olika svar kan de sedan försöka ta reda på vilket svar som är mest tillförlitligt.

TIPSRUNDA

Detta är en trevlig avslutning när man har arbetat klart med boken. Dela in eleverna i grupper och låt de skriva två frågor var som ska ingå i en tipsrunda. Sätt upp tipsrundan utomhus och låt eleverna gå tipsrundan.

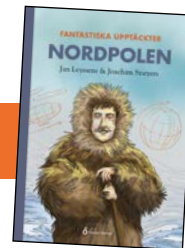

FACIT

LÄSFÖRSTÅELSE

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. I vilket land uppfanns den första varmluftsballongen?
Den första varmluftsballongen uppfanns i Portugal.
2. Varför åkte djur och inte människor i den första varmluftsballongen?
Man var osäker på om människor kunde överleva så höga höjder.
3. Varför behövdes en propeller och ratt på varmluftsballongen?
Det behövdes för att kunna styra den.
4. Vad kallades varmluftsballongen när den fick ratt och propeller?
Varmluftsballongen kallades för luftskepp när den fått propeller och ratt.
5. Vad hade Roald Amundsen för yrke?
Roald Amundsen var upptäckare.
6. Varför ville Roald Amundsen till Sydpolen och inte Nordpolen?
Roald ville till Sydpolen för att ingen tidigare hade varit där.
7. Varför trodde Roald Amundsen att det skulle vara lättare att åka till Nordpolen med ett luftskepp i stället för med flygplan?
Han tänkte att det skulle vara bättre att flyga över Nordpolen med ett luftskepp och undvika att landa på isen. Han hade tidigare landat på is med ett flygplan och visste att det var svårt att göra en startbana på is för att komma därifrån.
8. Vad hade Umberto Nobile för utmaning med att bygga ett luftskepp till Roalds expedition?
Utmaningen för Umberto Nobile var att få luftskeppet att klara det tuffa vädret i Arktis.
9. Skriv två utmaningar som Roald, Umberto och Lincoln hade och som gjorde expeditionen farlig.
Eget svar.
10. Varför valde man att börja flyga med flygplan i stället för luftskepp i början av 1920-talet?
Man började att flyga med flygplan för att det var säkrare. Gasen i luftskeppen var farlig eftersom den lätt kunde fatta eld.

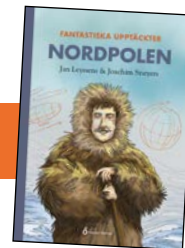
Frågor mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.)

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

11. Vilket århundrade uppfanns varmluftsballongen?
Varmluftsballongen uppfanns på 1700-talet.
12. Vad var skillnaden mellan Montgolfiers och Roberts varmluftsballonger?
Roberts varmluftsballong var fylld av väte och Montgolfier flög med hjälp av luft.
13. Varför hissade Roald och de andra ner en norsk, en italiensk och en amerikansk flagga på isen när de nådde Nordpolen?
De hissade ner tre olika flaggor för att Roald var norsk, Umberto var italienare och Lincoln var amerikan.
14. Varför tror du att Roald och de andra inte tog luftskeppet tillbaka till Norge utan i stället valde att åka båt?
Eget svar.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

15. Vad kan vara anledningen till att Bartolomeu aldrig byggde någon varmluftsballong?
Eget svar.
16. Varför tror du att Norges flygklubb betalade nästan hela Roald Amundsen expedition?
Eget svar.
17. Skriv något nytt som du lärde dig när du läste boken.
Eget svar.

KLURIGA ORD

Para ihop varje ord med rätt förklaring genom att dra streck. Alla orden finns i boken så ett tips är att hitta ordet i boken och läsa meningen där ordet står. Då kanske du kan få en ledtråd till ordet.

1. oåtkomlig	svår att nå
2. transportera	flytta
3. besättning	personal
4. ingenjör	en person som arbetar med teknik
5. kollega	jobbarkompis
6. palats	slott
7. Arktis	jordens nordligast punkt
8. expedition	forskningsresa
9. vätgas	en gas utan lukt eller färg
10. färd	åktur